

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG LEGFELSŐBB BÍRÓSÁGA

Bfv.I.1.151/2009/6. szám

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága Budapesten, a 2010. év március hó 30. napján megtartott nyilvános ülésen meghozta az alábbi

í t é l e t e t:

A közokirat-hamisítás büntette és más bűncselekmények miatt a terheltek ellen folyamatban volt büntető ügyben a **II. rendű terhelte** védői által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálv a Kecskeméti Városi Bíróság 13.B.31/2007/35. számú, valamint a Bács-Kiskun Megyei Bíróság 1.Bf.330/2007/11. számú ítéletét a II. rendű terheltekre vonatkozó részében megváltoztatja, és a terhelte a felbujtóként, folytatólagosan elkövetett magánokirat-hamisítás vétsége (Btk. 276. §) miatt emelt vád alól felmenti,

egyebekben a megtámadott határozatokat hatályukban fenntartja.

Az ítélet ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben az indítvány előterjesztői, továbbá azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem terjeszthet elő.

I n d o k o l á s

A Kecskeméti Városi Bíróság a 2007. július 10. napján kelt 13.B.31/2007/35. számú ítéletében a II. r. terhelte bűnösnek mondta ki a Btk. 274. § (1) bekezdés b) pontja szerinti, felbujtóként elkövetett közokirat-hamisítás büntetében, 3 rendbeli, a Btk. 274. § (1) bekezdés c) pontja szerinti, felbujtóként elkövetett közokirat-hamisítás büntetében, a Btk. 276. §-a szerinti, felbujtóként, folytatólagosan elkövetett magánokirat-hamisítás vétségében, valamint a Btk. 244. § (1)

bekezdés b) pontja szerinti, felbujtóként elkövetett bűnpártolás vétségében. Ezért halmazati büntetésül egy év hat hónapi börtönbüntetésre és két évi közügyektől eltiltásra ítélte azzal, hogy feltételes szabadságra nem bocsátható; egyben megállapította, hogy a terhelt visszaeső.

Az ítéleti tényállás lényege a következő:

A II.r. terheltet a Hajdú-Bihar Megyei Bíróság a Legfelsőbb Bíróság 1.Bkf.22/2005/22. számú határozatával 2005. május 13. napján jogerőre emelkedett ítéletével orgazdaság büntette miatt egy év tíz hónapi börtönbüntetésre és három évi közügyektől eltiltásra ítélte. Ezért a Bács-Kiskun Megyei Bíróság Büntetés-végrehajtási Csoportja felhívta, hogy büntetésének letöltése végett 2005. augusztus 16. napján jelentkezzen a Bács-Kiskun Megyei Büntetés-végrehajtási Intézetben.

A II. r. terhelt azonban rábírta az ügy I. r. terheltjét, hogy helyette töltsen le a büntetést, aki így a felhívásban szereplő időpontban meg is jelent a büntetés-végrehajtási intézetben. Itt társa személyi adatait diktálta be, és magát a II. r. terhelt nevére kiállított személyi igazolvánnyal igazolta, átadva társa lakcím-kártyáját és társadalombiztosítási kártyáját is. A II. rendű terhelt adatait - mint befogadottét - ily módon rögzítették a Bács-Kiskun Megyei Büntetés-végrehajtási Intézetben a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága által vezetett központi - számítógépes - nyilvántartás adatai között, emellett az Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium Központi Adatfeldolgozó és Nyilvántartó Hivatalának nyilvántartásában is azzal, hogy büntetését megkezdte.

Befogadásakor az I.r. terhelt által birtokolt közokiratok és készpénz átvételéről, majd az intézetből történő elbocsátásakor ugyanezek átadásáról ún. értékszelvényt állítottak ki, amelyeken az I. r. terhelt II. r. terhelt nevét írta alá. Kiállított a bv. intézet a II. rendű terhelt nevére egy igazolványt is, amelyre az ideiglenes eltávozásakor volt szükség. Ezen túl az I. r. terhelt a fogvatartása során az általa előterjesztett négy kérelmet, továbbá hat, a látogatások kapcsán kiállított okiratot, és egy eltávozási engedélyt ugyancsak a II. r. terhelt nevét használva írt alá.

Az első fokú határozat ellen az ügyész a II. r. terhelt terhére a büntetés súlyosítása, a II. r. terhelt az ellene emelt vád alóli felmentése, míg védője részben a terhelt felmentése, részben - a minősítést is támadva - a büntetés enyhítése érdekében jelentettek be fellebbezés.

A Bács-Kiskun Megyei Bíróság a 2008. június 27. napján kelt 1.Bf.330/2007/11. számú ítéletével az első fokú határozatot felülbírált, és azt megváltoztatta; a II. r. terhelt terhére is megállapított és az első fokú ítélet által 1 rb., a Btk. 274. § (1) bekezdés b) pontja szerint minősített - a személyi igazolvánnyal, lakcímkártyával és társadalombiztosítási kártyával összefüggő - bűncselekményeket 3 rb., a Btk. 274. § (1) bekezdés b) pont III. fordulat szerinti közokirat-hamisítás büntettének minősítette, amelyeket a II. r. terhelt felbujtóként követett el; egyebekben az első fokú ítéletet helybenhagyta.

-.-.-.-.-

A jogerős határozatok ellen a terhelt védői felülvizsgálati indítványt nyújtottak be, annak jogalapját írásbeli beadványaikban azonban nem jelölték meg.

Az indítványozók szerint az eljáró bíróságok tévesen minősítették a terhelt cselekményeit. Miután a II. r. terhelt egyetlen célja az volt, hogy a vele szemben kiszabott szabadságvesztést ne kelljen letöltenie, álláspontjuk szerint erre nem volt más módja, minthogy iratait társa rendelkezésére bocsássa, így azok átadása csupán az intellektuális közokirat-hamisítás eszközcselekménye volt; azaz e cselekmények halmazata csupán látszólagos.

Megítélésük szerint emellett tévesen állapították meg a bíróságok a terhelt bűnösségét bűnpártolás vétségében is, miután a cselekmény motívuma ugyanaz volt, mint az intellektuális közokirat-hamisításé, így a kétszeres értékelés tilalmára tekintettel azok csupán látszólagos halmazatot alkothatnak.

Az indítvány szerint emellett a büntetés végrehajtása során az I. r. terhelt által a II. rendű terheltként aláírt magánokiratok ugyancsak nem értékelhetőek külön a II. r. terhelt terhére, miután csak akkor volt módja a büntetés alól mentesülni, ha társa mindvégig, mint II. rendű terhelt szerepel a büntetés-végrehajtási intézetben. Így ezek is csupán eszközcselekmények voltak, amelyeket a célcselekmény - azaz az intellektuális közokirat-hamisítás - elnyelt.

Ezért a védők indítványozták, hogy a Legfelsőbb Bíróság változtassa meg a megtámadott határozatokat, a II. r. terhelt valamennyi, közokirat-hamisítás büntettéként értékelt cselekményét minősítse 1 rendbeli intellektuális - azaz a Btk. 274. § (1) bekezdés c) pontja szerinti - közokirat-hamisítás büntettének, a bűnpártolás vétségének és a folytatólagosan elkövetett magánokirat-hamisítás

vétségének a vádja alól mentse fel, és a megváltozott minősítésre és a halmazat mellőzésére tekintettel lényegesen enyhítse a kiszabott büntetést.

A legfőbb ügyész a felülvizsgálati indítványt alaptalannak találta. A Legfelsőbb Bíróság 2/2004. BJE számú jogegységi határozatára utalva kifejtette: ha az elkövető a személyazonosságának igazolására más nevére szóló valódi közokiratot használ fel, és az ennek megfelelő adat kerül az ügyben eljáró hatóság által készített közokiratba, az intellektuális közokirat-hamisítás mellett a Btk. 274. § (1) bekezdés b) pontja szerinti közokirat-hamisítás is megvalósul. Ezen túl a közokirat-hamisítás a közrendet, ezen belül a közbizalmat sérti, míg a bűnpártolás az igazságszolgáltatás rendjét. Így a terhelt terhére megállapított, közokirat-hamisításként és bűnpártolásként értékelt bűncselekmények halmaza valódi.

A magánokirat-hamisításként értékelt bűncselekmény esetében álláspontja szerint a folytatólagosság egységében valóban szerepelnek olyan cselekmények - az értékszervények, értesítések -, amelyeknek valós adatokkal való kitöltése mellett az I. r. terhelt leleplezte volna magát. Azonban a kérelmi lapok, az eltávozások kérvényezése, az eltávozási engedélyek aláírása nem volt szükségszerű velejárója a többi bűncselekménynek, és miután ezek önmagukban is megalapozzák a magánokirat-hamisítás vétségének folytatólagosan elkövetettkénti minősítését, a jogerős ítélet szerinti minősítést ez nem befolyásolja.

Ezért arra tett indítványt, hogy a Legfelsőbb Bíróság a megtámadott határozatokat hatályukban tartsa fenn. (BF. 3311/2009.)

A védők - részben a legfőbb ügyész indítványára is reagálva - indítványukat írásban kiegészítve hangsúlyozták, hogy miután a terhelt terhére megállapított közokirat-hamisítási cselekmények jogtárgya azonos, és a 274. § (1) bekezdés b) pontja szerinti cselekmények eszközcselekményei voltak az intellektuális közokirat-hamisítás büntettének, azok az utóbbi bűncselekménnyel csak látszólagos halmazatot alkothatnak. Emellett a személyi bűnpártolás és az intellektuális közokirat-hamisítás halmazata is csak látszólagos lehet az azonos motívumra tekintettel, és így - a konsumpció szabályának megfelelően - a terhelt terhére csak a büntettként szabályozott közokirat-hamisítás megállapításának lehet helye.

Álláspontjuk szerint tévedtek az eljáró bíróságok akkor is, amikor védencük terhére súlyosító körülményként értékelték azt, hogy

visszaeső, miután az elbírálás tárgyát alkotó cselekménynek mintegy fogalmi eleme a visszaesés.

A nyilvános ülésen az írásbeli indítványokat kiegészítve a felülvizsgálat jogalapját a 416. § (1) bekezdés a) és b) pontjában jelölte meg a felszólalást tartó védő.

-.-.-.-.-

Felülvizsgálatnak van helye a Be. 416. § (1) bekezdés a) pontja alapján akkor, ha a terhelt bűnösségének megállapítására a büntető anyagi jog szabályainak megsértésével került sor, a b) pont alapján pedig akkor, ha a bűncselekmény törvénysértő minősítése miatt törvénysértő büntetést szabtak ki. Ugyanakkor a 423. § (4) bekezdése szerint a megtámadott határozat - a 416. § (1) bekezdés c) pontjában írt ok kivételével - csak a felülvizsgálati indítvánnyal megtámadott részében és csak az abban meghatározott ok alapján vizsgálható felül.

Ezért a Legfelsőbb Bíróság a megtámadott határozatokat a közokirat-hamisítás büntetteként értékelt cselekmények tekintetében a bűncselekmények minősítését érintően, míg a bűnpártolás és a magánokirat-hamisítás vétsége kapcsán a bűnösséget érintően is felülvizsgálta.

A felülvizsgálati indítványt, a minősítést kifogásoló részében azonban nem találta alaposnak.

A Legfelsőbb Bíróság 2/2004. BJE számú jogegységi határozata szerint: az az elkövető, aki más létező személynek adja ki magát, és az ennek megfelelő adat bekerül az ügyben eljáró hatóságok által készített közokiratba, emellett személyazonosságának igazolására más nevére szóló valódi közokiratot is felhasznál, a Btk. 274. § (1) bekezdés c) pontja szerinti intellektuális közokirat-hamisítás büntette mellett az (1) bekezdés b) pontja szerinti közokirat-hamisítás büntettét is elköveti.

A halmazati értékelést az indokolja, hogy a fenti magatartással a közokirat-hamisítás többször, különféle közokiratra nézve valósul meg, s ez okból a közokirathoz fűződő közbizalom többszörösen sérül: egyfelől a más nevére szóló valódi közokirat felhasználása folytán, másfelől pedig azáltal, hogy a hatóság eljárása során keletkező közokirat tartalma valótlan lesz.

A jogegységi határozat bíróságokra kötelező hatálya folytán az abban foglalt jogértelmezéstől eltérés nem megengedett.

Egyébként sem helytálló az indítvány álláspontja, miszerint a terhelt által megvalósított materiális és intellektuális közokirat-hamisítások csak látszólagos halmazatot alkothatnak, mivel az intellektuális bűncselekmény megvalósulásának nem volt szükségszerű feltétele a materiális közokirat-hamisítás elkövetése.

A felülvizsgálati indítvány álláspontjával szemben az adott esetben a többes tényállásszerűség térben és időben azonos tettesi alapcselekmény révén valósult meg, ugyanis a más nevére szóló valódi közokiratok felhasználásával egyúttal megtörtént az a közreműködés is, amelynek következményeként valótlan adattartalmat foglaltak a közokirat-érvényű hatósági nyilvántartásokba. Alaki halmazat lévén, a tényállásban írt e magatartást, mint cél- és eszközcselekményt értelmezni nem lehet.

Töretlen abban is a bírói gyakorlat, hogy a materiális közokirat-hamisítás büntette annyi rendbelinek minősül, ahány közokirat felhasználására sor kerül, az intellektuális közokirat-hamisítás pedig annyi rendbeli, ahány közokiratba a valótlan adat bekerült.

Helyesen járt el ezért a másodfokú bíróság, amikor a három, más nevére szóló valódi közokirat felhasználását 3 rb., a Btk. 274. § (1) bekezdés b) pontjának III. fordulata szerinti közokirat-hamisítás büntettének, míg a valótlan adatoknak a büntetés-végrehajtási nyilvántartásba, illetve az Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium által vezetett nyilvántartásba történő bejegyzését, valamint az I. rendű terhelt nevére mint a bv. intézetből ideiglenes eltávozó elítélt részére szóló igazolvány kiállítását eredményező terhelti magatartást ugyancsak 3 rb., a Btk. 274. § (1) bekezdés c) pontja szerinti közokirat-hamisítás büntettének minősítette.

Ami az indítványozók által a bűnpártolással kapcsolatban kifejtetteket illeti, a Legfelsőbb Bíróság a következőkre mutat rá:

A Btk. 244. § (1) bekezdés b) pontja a személyi bűnpártolás célzatát a büntetőeljárás sikerének megghiúsításában jelöli meg. Az adott esetben mindkét terheltnek azonos volt a célja: a II. r. terhelt ne töltse le a büntetését. A bírói gyakorlat szerint a büntetés végrehajtása a büntetőeljárás sikeréhez tartozik, ezért a bűnpártolás megvalósul akkor is, ha az a büntetés végrehajtásával, illetve annak elkerülésével áll kapcsolatban. A felbujtóként elkövetett bűnpártolás vétségét tehát megvalósítja az is, aki mást rábír arra, hogy a reá kiszabott szabadságvesztést helyette töltse le. Természetesen a bűnpártolással bűnhalmazatban kell

megállapítani a felbujtóként elkövetett intellektuális közokirat-hamisítás büntettét is, ha annak tényállási elemei is megvalósulnak. Önmagában ugyanis az, hogy a két különböző jogtárgyat sértő bűncselekmény elkövetésével a terheltek célja azonos volt, még nem zárja ki e cselekmények bűnhalmazatkénti értékelését.

A közokirat-hamisítás bűncselekményében nem kerül értékelésre az a többletmagatartás, amit a bűnpártolás törvényi tényállása rögzít, - a két bűncselekmény között a konszumpció nem érvényesül - az igazságszolgáltatás elleni bűncselekményt megvalósító magatartás nem maradhat büntetlenül.

A felülvizsgálati indítvány e körben sem megalapozott.

Ugyanakkor a terhelt terhére megállapított magánokirat-hamisítás vétsége kapcsán a folytatólagosság egységébe tartozóként olyan rész-cselekményeket értékeltek az eljáró bíróságok, amelyek miatt a II. rendű terhelt bűnössége nem lett volna megállapítható.

Az I. rendű terhelt befogadásakor, illetve szabadulása alkalmával kiállított értékszelvények szükségszerű velejárói voltak a büntetés végrehajtásának. Ezek nélkül sem a terhelt befogadására, sem szabadlábra helyezésére nem kerülhetett volna sor. Ezért ezen okiratok kapcsán tettesi alapcselekmény hiányában a II. r. terhelt cselekménye sem értékelhető bűncselekménynek.

Az I. r. terhelt által a társa nevében a büntetés végrehajtása során aláírt kérelmek és egyéb okiratok nem szükségszerű velejárói a szabadságvesztés végrehajtásának, miután a büntetés végrehajtására akkor is sor került volna, ha ilyen kérelmeket, stb. a terhelt nem terjeszt elő. Azonban arról, hogy a büntetés végrehajtása alatt társa milyen kérelmeket nyújtott be, illetve ezek kapcsán milyen okiratokat írt alá, a II. r. terheltnek nem volt és nem is lehetett tudomása, így e cselekményeknek felbujtója, de még bűnsegédje sem lehetett.

Ebben a körben a felülvizsgálati indítványt alaposnak találva a Legfelsőbb Bíróság a megtámadott határozatokat a Be. 427. § (1) bekezdés a) pontja alapján - részint azért, mert a II. r. terheltnek a folytatólagosság egységébe tartozó egyes rész-cselekményei nem bűncselekmények, részint pedig azért, mert a további rész-cselekményeket, bár azok bűncselekmények, de mint felbujtó nem követte el - a Be. 6. § (3) bekezdés a) pontjának első és második fordulata alapján - felmentette.

E felmentő rendelkezés azonban nem teszi indokolttá a jogerősen kiszabott büntetés enyhítését, miután annak törvényességét nem

érinti. A terhelt terhére megállapított bűnhalmazatot a felmentő rendelkezés mellett is 6 rb. közokirat- hamisítás büntette és 1 rb. bűnpártolás vétsége alkotja. A Btk. 85. § (2) és (3) bekezdésére figyelemmel így a kiszabható szabadságvesztés-büntetés felső határa nem változott, az négy év hat hónap. Azaz a kiszabott büntetés e határon belüli. A terhelt által elkövetett bűncselekmények jelentősebb tárgyi súlyára és a nagyobb számú halmazatra tekintettel a kiszabott büntetés inkább enyhének tekinthető.

Így nem megalapozott a büntetés enyhítésére irányuló indítvány. A visszaesőkénti bűnelkövetés büntetéskiszabási tényezőként történő - helytálló vagy helytelen - értékelése pedig nem képezheti felülvizsgálat tárgyát.

Nem észlelt a Legfelsőbb Bíróság a 416. § (1) bekezdés c) pontjában megjelölt, feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező eljárási szabálysértést sem.

Ezért a megtámadott határozatokat - a felmentő rendelkezésen túl - egyebekben a 426. §-ra figyelemmel hatályában fenntartotta.

Az ismételt indítvánnyal kapcsolatos tájékoztatás a Be. 416. § (4) bekezdés b) pontján, valamint a 418. § (3) bekezdésén alapul azzal, hogy a Be. 421. § (3) bekezdésére figyelemmel a Legfelsőbb Bíróság az ugyanazon jogosult által ismételten, vagy a más jogosult által azonos tartalommal előterjesztett indítvány elutasítására vonatkozó határozat hozatalát is mellőzheti.

Budapest, 2010. március 30.

Dr. Belegi József s.k. a tanács elnöke, Dr. Mészár Róza s.k. előadó bíró, Dr. Horváth Ibolya s.k. bíró

A kiadmány hitelével:

írnok

AIné

